

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до лабораторних занять

з дисципліни

«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

(для студентів 4 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня
бакалавр, напряму підготовки 6.140103 – «Туризм»)

Харків – ХНУМГ – 2014

Методичні вказівки до лабораторних занять з дисципліни «Основи наукових досліджень» (для студентів 4 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, напряму підготовки 6.140103 – «Туризм») / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: Т. М. Єфременко. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 23 с.

Укладач: к.т.н., доцент Т. М. Єфременко

Рецензент: к.т.н., доцент С. О. Погасій

Рекомендовано кафедрою туризму і готельного господарства, протокол засідання № 1 від «28» серпня 2013 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ	7
3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	14
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	19
ДОДАТОК	21

ВСТУП

В сучасних умовах наука стала провідним фактором прогресу. Основою суспільного розвитку в умовах сьогодення стає інтелектуальний працівник, який повинен відрізнитися високою компетентністю та здатністю до самостійного творчого вирішення проблем, вмінням поновлювати та розширювати базові знання, використовувати в своїй роботі все нове, що з'являється у науці та практиці, застосовувати новітні методи організації роботи, сучасну комп'ютерну техніку, економіко-статистичні та економіко-математичні методи і моделі.

Всі ці якості необхідно виховувати у вищому навчальному закладі через активну участь студентів у виконанні науково-дослідних робіт. Залучення студентської молоді до самостійного наукового пошуку сприяє не тільки поглибленому вивченню навчальних дисциплін, але й розвитку особистості студента – оволодінню ним дослідницьких навичок, підвищенню культури його мови, етики та естетики ділового спілкування.

Методичні вказівки до лабораторних занять та виконання науково-дослідного завдання (розрахунково-графічного завдання) розроблені відповідно до програми і робочої програми навчальної дисципліни і призначені для студентів напряму підготовки 6.140103 – «Туризм» освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр.

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» допомагає студентам розкрити можливості їх участі в науково-дослідній роботі як найбільш активній і творчій формі одержання знань.

Вивчення дисципліни передбачає засвоєння навчального матеріалу у формі виконання індивідуальної навчально-дослідної роботи, призначеної формувати практичні навички роботи студентів із спеціальною літературою, орієнтувати їх на критичне осмислення здобутих знань та глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем функціонування тур індустрії для підвищення якості професійної підготовки управлінських кадрів для підприємств готельного, курортного, ресторанного та туристського бізнесу.

В результаті виконання науково-дослідного завдання студент повинен освоїти методологію і методику наукових досліджень, а також вміти відбирати і аналізувати необхідну інформацію, визначати мету і завдання та формулювати висновки, складати звіт, доповідь або статтю за результатами виконаного наукового дослідження.

На лабораторних заняттях у студентів мають сформуватися вміння і навички розробки, організації та проведення наукових досліджень, а також виконання деяких видів економічної роботи, пов'язаної з діяльністю підприємств галузі туризму та індустрії гостинності.

У ході проведення лабораторного заняття студенти самостійно вирішують запропоновані науково-дослідні завдання. З метою виявлення рівня виконання науково-дослідного завдання викладачем проводиться перевірка і обговорення роботи, виконаної студентом, а також підведення підсумків з

одержанням студентами відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи.

За кожне лабораторне заняття фіксуються оцінки, які враховуються при виставленні поточної, модульної оцінки з даної навчальної дисципліни.

Методичні вказівки до лабораторних занять включають:

- тематичний план навчальної дисципліни;
- загальні рекомендації до проведення лабораторних занять з дисципліни, у тому числі до виконання індивідуального науково-дослідного завдання;
- критерії оцінювання знань студентів;
- список рекомендованої літератури.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

При вивченні дисципліни «Основи наукових досліджень» студент має ознайомитися з програмою навчальної дисципліни, з її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань.

Тематичний план дисципліни «Основи наукових досліджень» складається з двох модулів, які в свою чергу складаються із змістових модулів, кожен з яких об'єднує в собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька укрупнених навчальних елементів дисципліни.

Навчальний процес здійснюється в таких формах: лекційні, практичні, лабораторні заняття, індивідуальна і самостійна робота студента. Тематичний план дисципліни наведений в табл.1.

Таблиця 1 – Тематичний план дисципліни «Основи наукових досліджень»

Тема	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	У т. ч. індивідуальна робота
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Теоретичні основи наукових досліджень					
ЗМ1.1. Теоретичні засади науки та наукових досліджень					
Тема 1. Ключові поняття науки та наукових досліджень	2	2	2	2	1
Тема 2. Організація науково-дослідної роботи в Україні	2	2	2	2	1
Тема 3. Науково-дослідна робота студентів	2	2	2	2	1
Тема 4. Інформаційне забезпечення наукової роботи	2	2	2	2	1
ЗМ1.2. Методологічні основи наукового знання і творчості					
Тема 5. Метод і методика економічних досліджень і аналізу	3	3	3	5	2
Тема 6. Методика підготовки й оформлення результатів наукового дослідження та впровадження їх у практику економічної діяльності	2	2	2	2	1
Всього за модулем 1	13	13	13	15	7

1	2	3	4	5	6
Модуль 2. Прикладні положення наукових досліджень					
ЗМ2.1. Механізм проведення наукових досліджень					
Тема 7. Механізм проведення наукових досліджень	5	4	4	7	4
ЗМ2.2. Економічний інструментарій проведення наукових досліджень					
Тема 8. Економіко-статистичні методи та прийоми в економічних дослідженнях та економічному аналізі	5	6	6	12	6
Тема 9. Економіко-математичні методи та моделі в економічних дослідженнях та економічному аналізі	5	5	5	8	4
Всього за модулем 2	15	15	15	27	14
Всього за дисципліною	28	28	28	42	21

2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Обов'язковим елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Основи наукових досліджень» є виконання студентами індивідуального науково-дослідного завдання, яке видається студенту викладачем на початку вивчення Модулю 1, а також на початку вивчення Модулю 2. Робота виконується самостійно при консультуванні викладачем на лабораторних заняттях на протязі вивчення предмету у відповідності до графіку навчального процесу.

Оцінка за виконання завдання враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Виконання пропонованого викладачем індивідуального науково-дослідного завдання передбачає роботу студента з вітчизняною та зарубіжною спеціальною літературою з питань менеджменту, економіки, теорії, методології та практики проведення наукових досліджень, використання студентом ресурсів мережі INTERNET, виконання деяких видів економічної роботи, пов'язаної з діяльністю підприємств галузі туризму та індустрії гостинності, презентація студентом результатів виконаної науково-дослідної роботи.

Науково-дослідне завдання виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами під час навчання та придбання практичних навичок їх застосування при вирішенні проблем туристської індустрії.

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

На лабораторних заняттях за Модулем 1 кожен студент проводить дослідження за темою «Оцінка туристського ринку країни-партнера».

На першому лабораторному занятті студент обирає будь-яку країну світу, інформує про свій вибір викладача з метою запобігання дублювання і далі за планом лабораторних занять 1–7 проводить свої дослідження.

Лабораторне заняття 1.

Тема заняття. Загальна характеристика стану внутрішнього ринку обраної для аналізу країни. Ступінь інтегрованості ринку даної країни у світову економіку.

Мета дослідження. Оцінка внутрішнього та зовнішнього середовища туристської діяльності країни-партнера.

Завдання.

1. Надати характеристику економічного, соціального та політико-правового стану обраної для аналізу країни-партнера.
2. Охарактеризувати політико-правові стосунки між країною-партнером та Україною.
3. Визначити наявність двохсторонніх та багатосторонніх угод в сфері туризму.
4. Описати туристські формальності – митні, візові, страхування, обміну валют тощо.
5. Дати оцінку умов та чинників, що стимулюють або лімітують розвиток туристського процесу між країнами.
6. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

Лабораторне заняття 2.

Тема заняття. Туристсько-рекреаційні ресурси країни-партнера.

Мета дослідження. Оцінка туристської привабливості країни-партнера за наявністю абсолютних переваг на світовому, макрорегіональному та субрегіональному ринках.

Завдання.

1. Надати характеристику природно-рекреаційних ресурсів і благ країни-партнера.
2. Охарактеризувати культурно-історичні та етнокультурні ресурси країни.
3. Навести картосхему туристсько-рекреаційного районування країни-партнера.
4. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

Лабораторне заняття 3.

Тема заняття. Сфера гостинності країни-партнера.

Мета дослідження. Оцінка стану та рівня розвитку індустрії туризму країни-партнера.

Завдання.

1. Надати класифікацію засобів розміщення, поширених в індустрії туризму країни-партнера, їх потужність, насиченість ринку країни потужностями даної галузі.
2. Оцінити рівень розвитку та територіальну диференціацію сфери гостинності країни-партнера, визначити елементи територіальної структури.
3. Охарактеризувати цінову кон'юнктуру, додаткові послуги та оцінити пропозиції послуг гостинності країни-партнера.
4. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

Лабораторне заняття 4.

Тема заняття. Територіальна організація ринку пропозиції країни-партнера.

Мета дослідження. Визначення територій пріоритетного розвитку туризму та їх спеціалізація на видових та територіальних ринках країни-партнера.

Завдання.

1. Доповнити картосхему туристсько-рекреаційного районування країни-партнера транспортною інфраструктурою та синтезованою інформацією про стан сфери гостинності.
2. Скласти картосхему, яка відображає територіальну структуру пропозиції – туристські центри, вузли, курортні райони та зони в межах інтегрального туристсько-рекреаційного районування.
3. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

Лабораторне заняття 5.

Тема заняття. Аналіз туристського продукту, пропонованого в країні, обраній для дослідження, на міжнародному ринку.

Мета дослідження. Оцінка наявності відносних переваг на ринку туристських послуг. Оцінка конкурентних переваг пропозиції туристського продукту.

Завдання.

1. Оцінити комплексність та взаємозамінність складових туристського продукту, пропонованого в країні.
2. Оцінити якісні параметри та програмне забезпечення.

3. Охарактеризувати кон'юнктуру та співвідношення ціна/якість.
4. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

Лабораторне заняття 6.

Тема заняття. Оцінка і характеристика туристського процесу.

Мета дослідження. Визначення місця країни-партнера на світовому та макрорегіональному ринках туристських послуг. Визначення сучасного стану туристських обмінів та експортно-імпортних відносин у сфері туризму між Україною та країною-партнером.

Завдання.

1. Визначити динаміку туристських потоків, структуру (географічну, мотиваційну, споживчо-сегментаційну) туристських потоків іноземного та зарубіжного туризму, сальдо туристського балансу та тенденції його зміни.
2. Дати оцінку участі країни в міжнародному туристському процесі та характеру цієї участі за експортно-імпортними зв'язками.
3. Визначити основних партнерів в сфері міжнародного туризму.
4. Визначити динаміку та величину туристських потоків, сальдо туристського обміну між Україною та країною-партнером.
5. Оцінити сезонність туристських потоків між країнами, комфортність подорожування (види транспортних сполучень, прямі та непрямі зв'язки параметри транспортних засобів, що використовуються, їх місткість та комфортність, частота рейсів, їх тривалість і вартість).
6. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

Лабораторне заняття 7.

Тема заняття. Освоєння туристськими фірмами України (м. Харкова) туристського ринку країни-партнера.

Мета дослідження. Оцінка пропозиції туристського продукту країни-партнера на туристському ринку України та його конкурентоспроможність.

Завдання.

1. Оцінити доступність туристського продукту (наявність та якість рекламного забезпечення).
2. Визначити локалізацію туристських фірм в просторі міста, їх територіальну організацію відносно потоків та концентрації споживачів.
3. Охарактеризувати умови бронювання послуг транспорту, розміщення та додаткових послуг.
4. Дати оцінку цінової доступності та кон'юнктури ринку пропозиції туристського продукту по країні-партнеру.

5. Визначити перспективи розвитку двохсторонніх відносин між країною-партнером та Україною, напрямки їх удосконалення (нові види, форми, райони тощо).
6. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

МОДУЛЬ 2. ПРИКЛАДНІ ПОЛОЖЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

На лабораторних заняттях за Модулем 2 кожен студент обирає тему індивідуального науково-дослідного завдання із запропонованих викладачем (Додаток) і далі за планом лабораторних занять 8-14 проводить свої дослідження.

Виконання науково-дослідного завдання вимагає наявності наступних елементів наукового дослідження:

теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок;

практичної значущості;

комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження;

наявності елементів творчості.

Застосування сучасної методології полягає у тому, що при висвітленні теоретичної частини роботи студент повинен використовувати відомості про новітні досягнення досліджень, застосовувати різноманітні підходи і аспекти до питань, які розглядаються в роботі.

Практична значущість роботи полягає в обґрунтуванні реальності її результатів для потреб практики. Тобто, робота має бути актуальною для країни, регіону чи туристського підприємства, і її результати можуть повністю або частково бути впроваджені до потреб практики.

Комплексний системний підхід до розкриття теми роботи полягає у тому, що предмет дослідження розглядається під різними точками зору – з позицій теоретичної бази і практичних навиків, умов його реалізації, аналізу, обґрунтування шляхів удосконалення і т.д. – в тісному взаємозв'язку і єдиній логіці викладу.

В процесі виконання індивідуального науково-дослідного завдання разом із теоретичними знаннями та практичними навиками студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити, навчитися вирішувати актуальні завдання.

В процесі виконання індивідуального науково-дослідного завдання студент має опрацювати не менше 15-20 літературних джерел з посиланням на використання певної інформації у тексті роботи. При цьому робота має бути творчою і бути спрямована на вирішення певної проблеми чи на встановлення особистого погляду автора роботи на питання, які розглядаються в роботі.

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з титульної сторінки, змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаної літератури, додатків.

Титульна сторінка повинна містити назву навчального закладу, кафедри,

навчальної дисципліни, тему науково-дослідного завдання, прізвище та ініціали студента, номер академічної групи, дату подання індивідуального науково-дослідного завдання викладачеві на перевірку.

Зміст повинен містити назви розділів, підрозділів і т.д., які розкривають тему індивідуального науково-дослідного завдання, з зазначенням номерів сторінок, на яких вони розміщені.

У вступі зазначається актуальність обраної теми дослідження, її проблематика, об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження.

Основна частина складається із декілька розділів (підрозділів) і обов'язково складається з взаємопов'язаних теоретичної, аналітичної та рекомендаційної (практичної) частини.

У висновках викладаються перелік пропозицій та рекомендацій та результати одержані в індивідуальній науково-дослідній роботі.

Список використаної літератури необхідно скласти у певному порядку: спочатку наводяться законодавчі та нормативні акти, далі – загальна та спеціальна література в алфавітному порядку, потім – INTERNET джерела і в кінці – література на іноземній мові.

У додатки можуть бути винесені таблиці, рисунки, схеми тощо. При наявності кількох додатків оформляється окрема сторінка «ДОДАТКИ». Додатки позначаються великими літерами українського алфавіту.

Індивідуальне науково-дослідне завдання слід оформляти у відповідності до вимог, розроблених і затверджених профілюючою кафедрою.

Лабораторне заняття 8.

Тема заняття. Інформаційне забезпечення науково-дослідної роботи (заняття перше).

Завдання.

1. Зібрати і підготувати матеріали для розкриття обраної теми індивідуального науково-дослідного завдання.
2. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

Лабораторне заняття 9.

Тема заняття. Інформаційне забезпечення науково-дослідної роботи (заняття друге).

Завдання.

1. Обробити зібрану інформацію для розкриття обраної теми індивідуального науково-дослідного завдання.
2. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

Лабораторне заняття 10.

Тема заняття. Наукова стаття за результатами науково-дослідної роботи.

Завдання.

1. Написати наукову статтю за обраною темою індивідуального науково-дослідного завдання.
2. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

Стаття має містити такі елементи: актуальність теми, виокремлення невирішеної чи слабо вирішеної частини досліджуваного питання, мета статті, основна частина, висновки, перспективи подальших досліджень з даної проблематики, література.

Лабораторне заняття 11.

Тема заняття. Тези доповіді за результатами науково-дослідної роботи.

Завдання.

1. Провести аналіз і редагування наукової статті за обраною темою індивідуального науково-дослідного завдання.
2. На основі написаної статті сформулювати тези доповіді для участі у студентській науковій конференції за обраною темою індивідуального науково-дослідного завдання.
3. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

Тези для участі у студентській науковій конференції мають містити такі елементи: актуальність досліджуваного питання, основна частина, висновки, література.

Лабораторне заняття 12.

Тема заняття. Анотація на наукову статтю.

Завдання.

1. На основі написаної статті скласти анотацію на наукову статтю за обраною темою індивідуального науково-дослідного завдання.
2. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

Лабораторне заняття 13.

Тема заняття. Рецензія на наукову статтю.

Завдання.

1. На основі написаної статті скласти рецензію на наукову статтю за обраною темою індивідуального науково-дослідного завдання.
2. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

Лабораторне заняття 14.

Тема заняття. Презентація доповіді за результатами науково-дослідної роботи.

Завдання.

1. Підготувати презентацію доповіді за обраною темою індивідуального науково-дослідного завдання.
2. Оформити звіт про виконану роботу та захистити його.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання знань, вмінь та навичок студентів включає ті види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» передбачають лекційні, практичні та лабораторні заняття, самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань (двох розрахунково-графічних завдань).

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

- оцінювання роботи і знань студентів під час практичних занять;
- оцінювання роботи і знань студентів під час лабораторних занять;
- оцінювання виконання та захист індивідуальних науково-дослідних завдань (розрахунково-графічних завдань);
- презентація результатів науково-дослідної роботи;
- написання та захист глосарію;
- складання проміжного контролю знань за змістовими модулями (тестування);
- складання екзамену.

Структура засобів контролю з дисципліни наведена в таблицях 2, 3.

Таблиця 2 – Структура засобів контролю з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» за змістові модулі 1.1, 2.1

Вид робіт, що оцінюється	Оцінка	Примітка
Тестування за змістовим модулем	0 – 10	Тести містять 30 запитань на перевірку знань та навичок, одержаних під час аудиторних занять та самостійної роботи. Оцінка визначається діленням кількості правильних відповідей на 3 з округленням за арифметичними правилами
Робота на практичних заняттях	0 – 5	Визначається за оцінками, які студент одержує під час практичних занять таким чином: 1 бал за оцінку 5; 0,75 бала за оцінку 4; 0,5 бала за оцінку 3; 0 балів за оцінку 2. До розрахунку приймають п'ять кращих оцінок, отриманих на практичних заняттях
Робота на лабораторних заняттях	0 – 5	Визначається за оцінками, які студент одержує під час лабораторних занять таким чином: 1 бал за оцінку 5; 0,75 бала за оцінку 4; 0,5 бала за оцінку 3; 0 балів за оцінку 2. До розрахунку приймають п'ять кращих оцінок, отриманих на лабораторних заняттях
Складання та захист глосарію	0 – 5	Визначається як оцінка, яку студент одержав за складання та захист глосарію за 5-бальною шкалою

Системність і своєчасність у роботі	5	Студент одержує цю оцінку, якщо протягом змістового модуля він працював систематично і виконав усі заплановані роботи своєчасно. Якщо хоча б один із запланованих видів робіт не виконано своєчасно, студент цю оцінку не одержує.
Загальна оцінка	0 – 30	

Таблиця 3 – Структура засобів контролю з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» за змістові модулі 1.2, 2.2

Вид робіт, що оцінюється	Оцінка	Примітка
Тестування за змістовим модулем	0 – 10	Тести містять 30 запитань на перевірку знань та навичок, одержаних під час аудиторних занять та самостійної роботи. Оцінка визначається діленням кількості правильних відповідей на 3 з округленням за арифметичними правилами.
Робота на практичних заняттях	0 – 5	Визначається за оцінками, які студент одержує під час практичних занять таким чином: 1 бал за оцінку 5; 0,75 бала за оцінку 4; 0,5 бала за оцінку 3; 0 балів за оцінку 2. До розрахунку приймають п'ять кращих оцінок, отриманих на практичних заняттях.
Робота на лабораторних заняттях	0 – 5	Визначається за оцінками, які студент одержує під час лабораторних занять таким чином: 1 бал за оцінку 5; 0,75 бала за оцінку 4; 0,5 бала за оцінку 3; 0 балів за оцінку 2. До розрахунку приймають п'ять кращих оцінок, отриманих на лабораторних заняттях
Виконання і захист розрахунково-графічної роботи	0 – 5	Визначається як оцінка, яку студент одержав за виконання і захист розрахунково-графічної роботи за 5-бальною шкалою
Системність і своєчасність у роботі	5	Студент одержує цю оцінку, якщо протягом змістового модуля він працював систематично і виконав усі заплановані роботи своєчасно. Якщо хоча б один із запланованих видів робіт не виконано своєчасно, студент цю оцінку не одержує.
Загальна оцінка	0 – 30	

Таким чином, підсумкова модульна оцінка за Модулем 1 визначається як арифметична сума таких складових оцінок:

- оцінки за змістовий модуль 1.1 – від 0 до 30 балів;
- оцінки за змістовий модуль 1.2 – від 0 до 30 балів;
- екзаменаційної оцінки - від 0 до 40 балів.

Підсумкова модульна оцінка за Модулем 2 визначається як арифметична сума таких складових оцінок:

оцінки за змістовий модуль 2.1 – від 0 до 30 балів;
оцінки за змістовий модуль 2.2 – від 0 до 30 балів;
екзаменаційної оцінки - від 0 до 40 балів.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних і лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;

відвідування занять;

виконання індивідуального науково-дослідного завдання (розрахунково-графічних завдань);

складання глосарію;

складання проміжного контролю із змістових модулів.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних і лабораторних заняттях проводиться за 5-й бальною шкалою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

знайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінювання знань студента під час виконання завдань для самостійної роботи проводиться за 5-й бальною шкалою.

Оцінка «відмінно» ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді до всіх зазначених критеріїв. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

При оцінюванні практичних і лабораторних занять увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Написання та захист глосарію має за мету ознайомлення студента із професійною туристською термінологією. Критеріями оцінювання виступають: 1) оформлення глосарію за змістовими модулями; 2) опрацювання відповідної літератури; 3) рівень засвоєння та оперування термінологічним апаратом.

Презентація результатів наукових робіт є додатковою частиною самостійної роботи студента над навчальною дисципліною «Основи наукових досліджень».

Мета підготовки презентації результатів наукових робіт – поглиблення теоретичних знань, набутих студентами в процесі вивчення дисципліни та оволодіння навичками оформлення і викладення результатів проведеної науково-дослідної роботи.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (розрахунково-графічні завдання) є обов'язковою частиною самостійної роботи студента.

Виконання розрахунково-графічних завдань має сприяти глибшому засвоєнню студентами дисципліни «Основи наукових досліджень», спонукає ґрунтовно вивчати спеціальні наукові видання вітчизняних і зарубіжних авторів, у яких розглядаються питання, пов'язані з проведенням досліджень, економікою, організацією та управлінням підприємствами готельного, курортного та туристського сервісу.

Після консультації з викладачем студент обирає об'єкт для опрацювання в межах розрахунково-графічного завдання № 1 та розрахунково-графічного завдання № 2.

Студенти обирають тему науково-дослідної роботи за власним бажанням, але відповідно до рекомендованої тематики.

Розрахунково-графічні завдання оцінюються за критеріями:

самостійності виконання;

логічності та послідовності викладення матеріалу;

повноти та глибини розкриття теми, проблемної ситуації, аналітичної частини;

наявності ілюстрацій (таблиці, рисунки, схеми і т. д.);

кількості використаних джерел;

використання статистичної інформації, додаткових літературних джерел та ресурсів мережі Internet;

відображення практичного досвіду;

обґрунтованості висновків;

наявність конкретних пропозицій і прогнозів з обов'язковим посиланням на використані літературні джерела;

якості оформлення, презентації та захисту розрахунково-графічних завдань.

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

Проміжний тестовий контроль проводиться два рази за семестр (в рамках вивчення змістового модуля чи теми). Загальна тривалість тестів з Модулю 1 «Теоретичні основи наукових досліджень» – 1 година (по 0,5 години на виконання одного тесту з одного змістового модуля), з Модулю 2 «Прикладні положення наукових досліджень» – 1 година (по 0,5 години на виконання одного тесту з одного змістового модуля чи теми). Поточне тестування з

кожного змістового модуля складається з 30 тестів. Одна правильна відповідь на кожен з тестів дорівнює 0,33 бала. Тести можуть бути застосовані як з метою контролю, так і для закріплення теоретичних знань і практичних навичок. Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними темами.

Підсумковий контроль за Модулем 1 та за Модулем 2 проводиться у формі екзамену.

До складання екзамену допускаються студенти, що мають задовільну кількість балів із складених тестів з основних навчальних елементів змістових модулів, написання глосарію, написання та захисту розрахунково-графічних завдань (індивідуального науково-дослідного завдання) та інших завдань, передбачених програмою дисципліни.

Екзамен здійснюється за екзаменаційними тестами, які містять 100 питань (вірна відповідь на одне питання складає 0,4 бала) з Модулю 1 і 90 питань (вірна відповідь на одне питання складає 0,44 бала) та одне практичне завдання (вірне рішення складає 10 балів) з Модулю 2, які дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною «Основи наукових досліджень».

Підсумкова оцінка з Модулю 1 і Модулю 2 навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» визначається як загальна оцінка, яка враховує оцінки з кожного виду контролю (оцінки проміжного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами підсумкового екзамену).

У відповідності з набраними студентом балами за Модулем 1 і Модулем 2 оцінка знання матеріалу проводиться за національною шкалою та перераховується в систему оцінювання за шкалою ЕСТБ згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів (табл. 5).

Таблиця 5 – Відповідність оцінок за національною шкалою оцінкам за шкалою ECTS

Кількість набраних балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90 – 100	Відмінно	A
82 – 89	Добре	B
74 – 81	Добре	C
64 – 73	Задовільно	D
60 – 63	Задовільно	E
35 – 59	Незадовільно з можливістю повторного оцінювання	FX
1 – 34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу	F

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Закон України „Про внесення змін в Закон України „Про туризм" від 10 жовтня 2013 р. № 639 - VII.
2. Концепція Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 638-р.
3. ДСТУ Документація, звіти у сфері науки і техніки. - К.: Держстандарт України, 1995.

Основна література

4. Айвазян С.А. Прикладная статистика. Основы моделирования и первичная обработка данных / С.А. Айвазян, И.С. Енюков, Л.Д. Машалкин. – М. : Финансы и статистика, 1983.- 470 с.
5. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень : підручник / М.Т. Білуха. – К. : Вища школа, 1997. – 214 с.
6. Болч В. Многомерные статистические методы для экономики / В. Болч, К.Дж. Хуань : пер. с англ. А.Д. Плитмана; под ред. С.А. Айвазяна. – М. : Статистика, 1979. – 317с.
7. Борикова Л.В. Пишем реферат, доклад, выпускную квалификационную работу / Л.В. Борикова, Н.А. Виноградова. – М.: Высш. шк., 2000. – 89 с.
8. Дубров А.М. Многомерные статистические методы : учебник / А.М. Дубров, В.С. Мхитарян, Л.И. Трошин – М. : Финансы и статистика, 1998. – 352 с.
9. Ефимова М.Р. Общая теория статистики / М.Р. Ефимова, Е.В. Петрова, В.Н. Румянцева. – М. : ИНФРА-М, 1999. – 416 с.
10. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування : навч. посіб. / А.М. Єріна. – К. : КНЕУ, 2001. – 170 с.
11. Крутов В. И. Основы научных исследований / В.И. Крутов, В.В. Попов. – М. : Высш. шк., 1989. - 400 с.
12. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О.В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.
13. Лудченко А.А. Основы научных исследований / А.А. Лудченко, Я.А. Лудченко, Т.А. Примак. – К. : Знання, 2001. – 113 с.
14. Щербина Л.В. Основи наукових досліджень : консп. лекцій / Л.В. Щербина. – Х. : ХНАМГ, 2008. – 141 с.

Додаткова література

15. Беляевский И.К. Маркетинговое исследование: информация, анализ, прогноз : учеб. пособ. / И.К. Беляевский. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 320 с.
16. Бешелев С.Д. Математико-статистические методы экспертных оценок / С.Д. Бешелев, В.Г. Гуревич. – М. : Статистика, 1980. – 263 с.

17. Британ В.Т. Організація вузівської науки / В.Т. Британ. – К. : Вища освіта, 1992. – 213 с.

18. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В.І. Романчиков. – К. : ІЗМН, 1997. – 119 с.

19. Філіпченко А. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / А.С. Філіпченко – К. : Академвидав, 2004. – 208 с.

Ресурси мережі Internet

20. Сервер Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

21. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nau.kiev.ua>

22. Сайт Державної туристичної Адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tourism.gov.ua>

23. Сайт з питань ресторанного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.restcon.ru>

24. Сайт з інформацією про країнознавство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tourism.ru>

25. Сайт про міста та країни світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.strani.ru>

26. Сайт з інформацією про країнознавство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worlds.ru/countries>

27. Сайт з інформацією про країнознавство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.travel.mail.ru/place>

28. Сайт з інформацією про кращі готелі світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.top-hotels.ru>

29. Віртуальний турист - довідки про всі країни світу (карти, історія, культура, природні умови) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.world-v-tourism.com>

РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА
ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗА МОДУЛЕМ 2

1. Шляхи підвищення конкурентоспроможності готельного (туристського, санаторно-курортного) підприємства.
2. Управління ризиками на готельному (туристському, санаторно-курортному) підприємстві.
3. Управління збутом готельного (туристського, санаторно-курортного) продукту на принципах маркетингу.
4. Шляхи підвищення ефективності діяльності готельного (туристського, санаторно-курортного, ресторанного) підприємства за рахунок підвищення культури обслуговування.
5. Шляхи підвищення ефективності роботи персоналу готелю (туристського, санаторно-курортного, ресторанного підприємства).
6. Створення бізнес-центру як засіб підвищення ефективності діяльності готельного (санаторно-курортного) підприємства.
7. Шляхи підвищення ефективності рекламної діяльності готельного (туристського, санаторно-курортного, ресторанного) підприємства.
8. Управління реалізацією продукту туристського (готельного, санаторно-курортного) продукту.
9. Механізм вибору туристського продукту: маркетинговий підхід.
10. Шляхи підвищення ефективності надання екскурсійних послуг.
11. Шляхи підвищення ефективності діяльності туристського (готельного, санаторно-курортного) підприємства за рахунок надання додаткових послуг.
12. Удосконалення організації управління на підприємствах ресторанного (санаторно-курортного, готельного, туристського) господарства.
13. Шляхи підвищення ефективності діяльності туристського (санаторно-курортного, готельного, ресторанного) підприємства: диверсифікація.
14. Шляхи підвищення ефективності рекламної діяльності туристського (санаторно-курортного, готельного, ресторанного) підприємства.
15. Шляхи удосконалення процесу обслуговування споживачів санаторно-курортного (туристського, готельного, ресторанного) підприємства.
16. Маркетингові комунікації надання послуг гостинності.
17. Підвищення ефективності менеджменту в готельному (туристському, санаторно-курортному, ресторанному) підприємстві.
18. Шляхи підвищення ефективного управління персоналом готельного (туристського, санаторно-курортного, ресторанного) підприємства.
19. Рекламне забезпечення просування на ринок нового турпродукту.
20. Шляхи підвищення ефективності діяльності туристського (готельного, санаторно-курортного, ресторанного) підприємства на основі синергізму.
21. Шляхи підвищення ефективності роботи персоналу готельного (туристського, санаторно-курортного, ресторанного) підприємства за рахунок підвищення продуктивності праці.

22. Цінова стратегія надання освітніх послуг за спеціалізацією «Менеджмент готельного, курортного та туристського сервісу» (спеціальністю «Готельно-ресторанна справа», «Туризм»).

23. Управління просування продукту (послуг) туристськими (готельними, санаторно-курортними, ресторанными) підприємствами.

24. Шляхи підвищення ефективності роботи туристсько-готельних комплексів.

25. Оптимізація організаційної структури готельного (туристського, санаторно-курортного, ресторанного) підприємства.

26. Шляхи ефективності управління туристським (готельним, санаторно-курортним, ресторанным) підприємством.

27. Шляхи підвищення ефективності управління інвестиційним проектом підприємства туріндустрії.

28. Стратегія і тактика підприємства туріндустрії з виводу на ринок нового продукту.

29. Шляхи підвищення ефективності комерційної діяльності підприємства туріндустрії.

30. Шляхи розвитку (удосконалення) надання туристських послуг.

31. Бізнес-планування створення нового турпродукту.

32. Дослідження соціально-культурного та екологічного впливу туризму на споживача.

33. Дослідження проблем розвитку готельного господарства України (регіону).

34. Формування системи якості турпродукту (послуг) на різних стадіях його життєвого циклу.

35. Дослідження проблем диверсифікації підприємств туріндустрії.

36. Удосконалення системи страхування в туризмі.

37. Дослідження проблем використання туристсько-рекреаційних ресурсів регіону.

38. Стратегічне управління підприємств готельного бізнесу.

39. Дослідження впровадження нових технологій в туризмі (закордонний досвід).

40. Моніторинг в системі стратегічного управління підприємствами туріндустрії.

41. Дослідження ринку туріндустрії внутрішнього туризму в Україні, розробка рекомендацій щодо його розвитку.

42. Дослідження інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств туріндустрії.

43. Дослідження проблем і перспектив розвитку туризму в Україні (регіоні).

44. Дослідження факторів, які впливають на собівартість туристських послуг.

Навчальне видання

Методичні вказівки
до лабораторних занять
з дисципліни

«Основи наукових досліджень»

(для студентів 4 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня
бакалавр, напряму підготовки 6.140103 – «Туризм»)

Укладач: ЄФРЕМЕНКО Тетяна Миколаївна

За авторською редакцією

План 2013, поз. 411 М

Підп.до друку 21.03.2014
Друк на ризографі
Тираж 50 пр.

Формат 60 x 84/16
Ум. друк. арк. 1,0
Зам. №

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4705 від 23.03.2014 р.